

DETEKTÍVNE NOVELY.

8364500

Sošit 3.

Stolár a kravata.

Kriminálna poviedka.

Napísal:

Bielohorský.

A 25%

Mestská knihovňa
Stadbibliothek

z č. 1942/935

M č 2894

Trnava 1926.

Tlačou a nákladom kníhtlačiarne G. A. Bežu v Trnave.

Stolár a kravata.

Kriminálna poviedka.

1.

„Pachateľa krádeže u inštalátora Veselého ste ešte nenašli?“

„Nie, pán sudca.“

„K zlosti. — Kým toho huncúta chytíme prehájdáka všetkých dvadsaťtisíc, čo ukradol Veselému a ten chudák ztratí všetko, čo si za dlhé roky nagazdoval.“

Komisár Zavřel pokrčil ramenom. „Čo sa urobilo, urobilo sa. Neni ani stopy, tak sa veci majú.“

„Ale veď máte kravatu?“

Komisár sa usmial. „Jedna ako druhá. Čo s ňou?“

„Nuž ale musel to niekto byť, kto sa v dome dobre vyzná a okrem toho musel mať známosť, že Veselý mal doma peniaze.“

„Tiež sme si to mysleli, pán sudca, nezdá sa ale, že by tomu tak bolo. Obidvoch tovaryšov ako i uč-

ňa sme ostro vyslúchali a dali sme ich presne pozorovať, aj služby sme sa opätovne vypytovali a všade sme urobili domácu prehliadku — všetko darmo. Priklonujem sa teraz viac k názoru, že zlodej bol náhodný lupič.“

„To nemôžem veriť. Neboráka Veselého je mi naozaj ľúto. Ale aj povest našej polície je na vážkach.“

Komisár zase len pokrčil ramenom. „Sme práve tiež len ľudia,“ doložil filozoficky a odporúčal sa.

Sudca dal si zavolať detektíva Hrona a vysvetliac mu prípad, poprosil ho o pomoc.

„Počul som už o veci,“ prehovoril po krátkej prestávke zamyslený detektív. „Je tomu už skoro týždeň, nemýlim-li sa.“

„Ozaj, zabudol som povedať, päť dní, ano, päť dní je tomu.“

„A Veselý je tým naozaj privedený na vnivoč?“

„Akiste je pripravený o zárobok dlhoročnej usilovnej práce.“

„A neni celá krádež len tak nastrčená?“

„Bože chráň! Veselý je čestný človek — z takeho predstierania by ani nemal osohu.“

Detektív Hron ztrnule hľadel na zem.

S úsmevom pozoroval ho sudca. „To by bol pre vás oriešok, na ktorom byste mohli zkusiť svoje zuby a svoju výzbroj modernej kriminalistiky.“

Hron bol totiž známy, že sa vášnive zaoberal štúdiomom vied, ktoré zasahovali do kriminalistiky, kriminálnej psychologie a súdneho lekárstva.

Detektív po krátkom rozmýšľaní odpovedal: „Dobre, keď mi prípad chcete sveriť, pán sudca, zkusím na ňom svoj dôvtip.“

„No pekne — prajem vám zo srdca mnoho zdaru.“

Hron sa dal hneď do práce. Najprv šiel na policajný úrad, aby si dal predložiť aktá a aby dôkladne preskúmal celý doposiaľ nahromadený materiál. Štúdium početných protokolov zabralo mu asi dve hodiny času. Potom si dal ukázať jediný dôkaz, ktorý sa našiel na mieste lúpeže, kravatu. Pozorno ju poprezeral a šiel potom do domu Veselého.

Okradnutý inštalatér býval v prízemí domu hlavnej ulice, ktorého dvor mal tiež prenajatý. Bol to ešte mladý človek, asi tridsaťročný, a žil v šťastnom manželstve so svojou mladou ženou, ktorá ho usilovne podporovala v jeho povolání, robila zaňho všetky písomné práce. Napredu do ulice mal zariadenú maličkú kanceláriu, nie väčšiu od komôrky.

Sem sa odobral Hron, aby sa dozvedel o bližších podrobnostiach krádeže a aby si opozrel miesto činu.

„Doterajšie pátranie nemalo bohužiaľ žiadneho úspechu,“ vysetloval Veselým, keď sa bol predstavil.

„Musím začať od počiatku znovu. Ráďte mi ešte raz všetko rozpovedať.“

Bola to celkom jednoduchá história. Práve pred piatimi dňami, v noci na nedeľu, v bezmesačnej, tmavej, jasenej noci sa to stalo. Zlodej pravdepodobne preskočil nízky múr na dvore, na čo s kľúčom otvoril dvere. Ukradnutý obnos, ako vôbec svoje peniaze a iné cenné papiere a dokumenty mával Veselý v bezokennej komôrke pri spálni.

„Zlodej musel ísť cez spálňu a tichúčko pretiahnuť sa popri nás,“ mienila pani Veselá.

„Nechávate večer tieto dvere otvorené?“ pýtal sa detektív.

„Veru doteraz sme nechávali,“ odpovedala pani. „Teraz sme už obozretnejší.“

„Hm, keď už sa ucho džbánu utrhlo! — Ale ne- ni snáď možné, že by sa bol zlodej vplížil dovnútra prv než ste si ľahli?“

„Nemožná vec. Moja žena sa za celý deň z domu nevzdialila. Okrem toho mám vo zvyku, každý večer s lampou posvietiť pod posteľ i komoru prezrieť. Keď som si ľahol iste tu nikoho nebolo.“

„Ale snáď peniaze už boly preč?“

„Nie, lebo som sa ešte presvedčil. Ako uvidíte opatrujem peniaze v kasni, ktorá sa dá zamknúť, v komore. Zámok je ovšem celkom jednoduchý. Veď

obyčajne mávam tam len nepatrný obnos, málokedy, že je tam pár stovák. Zkrátka, ráno našiel som kassu otvorenú. Peniaze byly preč. Že zlodej prišiel z vonku, vysvitlo neskôršie, keď žena chcela jako obyčajne odomknúť dvere na dvor a našla ich už otvorené.“

Detektív zamyslene pozrel na inštalatéra. „Nemáte žiadne podozrenie?“

„Nemám.“

„Sú vaši ľudia úplne spoľahliví?“

„Celkom istotne. Vzдор tomu boli všetcia vypočutí, dokázali ale svoju nevinu.“

„No, „dokázali“ je snáď mnoho povedané. Ktože môže vedieť, či niekto celú noc v posteli ležal?“

„Nuž, pravda, keď to tak vezmete.“

„Koľko sa vám ztratilo?“

„Dvadsaťtisíc korún.“

„A jako to príde, že ste mali toľko peňazí?“

„Boly to peniaze, ktoré som dostal od obce Vyšnej za stavbu kanalizácie — v skutočnosti dal som všetky svoje dlhoročné úspory do tejto práce. Keď sa mi nepodari dostať ich späť, môžem začať znovu od začiatku.“

„Bohužiaľ, nemôžem vám zatajiť, že teraz po piatich dňoch je výhľad dosť malý a stáva sa každým dňom menší. — Nechápem ani ako ste mohli tak

veľký obnos držať doma. Prečo ste si peniaze neuložili do banky lebo sporiteľne?“

„Posol od starostu z Vyšnej mi ich prišiel vyplatiť deň pred tým o ôsmej hodine večer. Prv mňa nenašiel doma. Neostávalo mi teda nič iného, než ponechať si peniaze u seba.“

„A či posol dokázal svoje alibi?“ spýtal sa náhle detektív.

„Ano. Odo mňa hneď odišiel na stanicu, večer ešte bol doma v hostinci a v noci spal spolu s ostatnými ľuďmi starostovými. O tom niet najmenej pochybnosti.“

„A predsa musel byť zlodej niekto, kto nielen že sa dobre vyznal vo vašom byte, ale vedel aj o peniazoch, že ich máte doma v komore.“

Manželia živo prisviedčali.

„Nemôžem teda nič iného predpokladať ako to, že posol sa niekde pred niekym chválil peniazmi,“ pokračoval detektív. „Alebo ste snáď sami —“

Veselý energicky potriasol hlavou. „Ešte čo, ani mi v duchu nenapadlo! — A moja žena, ako som už povedal, ten večer vôbec už nevyšla z domu.“

„Prosím, ukážte mi ložnicu a komoru.“

Pozorne prezrel si detektív miesto krádeže, obzeral kasňu, zkušal zámok a díval sa i na dvere do

dvora. Komora bola oddelená od spálne len záclonou. Zámok na kasni, ako i zámok na dverách boli neporušené, pravdepodobne boli obidva otvorené kľúčom a potom dvere nechané otvorené. Postele manželov Veselých stály za sebou pri jednej stene a medzi nimi bol vchod do komory, takže zlodej musel sa medzi nimi preplížiť a pri tom musel prejsť tesne popri hlave pani majstrovej.

2.

„Zvláštne, že ste nič nepočuli,“ povedal detektív, keď si bol všetko dôkladne prehliadol. „Veď zlodej musel celkom tesne vedľa vás preísť?“

„Ovšemže — a to je práve to najstrašnejšie pri celej histórii,“ mienil muž. Človek si celkom pokojne a nič netušiac ľahne do postele a môžu ho jednoducho zabiť, beztoho že by kto čo vedel.“

„A nepočuli ste celkom nič, ani najmenšieho šramotu?“

„Nie.“

„Spíte asi obidvaja hodne tvrdo?“

Inštalatér odpovedal, že v tú sobotu mnoho a námahave pracoval a že veru potom spal ani zabiý.

„Ja som sa síce par razy zobudila,“ osvedčovala sa pani Veselá, „bez toho ale, že by som bola úplne prišla k sebe. Veď rozumiete — myslím to tak, že človek sa síce zobudí, ale v takom polosne ani oči neotvorí a hneď zase ďalej sníva.“

„Možno, že ste sa predsa zobudili na nejaký šramot?“

„Keď sa človek v noci zobudí, vždy jako by niečo počul. Raz sa mi zdálo, ako čo by som začula tiché vrzgnutie. Nedbala som ale na to, či vlastne nemohla som ani dbať, lebo som zase zaspala, bez toho, že by som k čistému povedomiu prišla, Snívalo sa mi aj potom, že niekto prišiel k nám, ale už sa nepamätám, že čo chcel.“

„No, no“ — zahundral detektív, ako čo by na iné myslel. Zrazu ale sa vzpriamil a hlasno sa pýtal: „Snívalo sa vám teda — no — práve po tom ako ste počuli niečo vrzgnúť?“

„Ano.“

„Rozprávali ste pánu komisárovi o svojom sne?“

„Ano. On ale na to nič nedal, tak ako i ja. Ktorý rozumný človek by dal niečo na sny?!“

„V tomto páde sa veci ale ináč majú,“ poučoval ju detektív. „Je psychologicky dokázaná vec, o ktorej sa každý, kto si dá pozor, sám na sebe presvedčiť môže, že isté zjavy v mnohých a snád vo všetkých prípadoch zapríčiňujú isté sny. Nestalo sa vám ešte, že keď driemete, povedzme po obede na diváni, alebo ráno pred stávaním v posteli — a v tom niekto vám zvoní na dvere, a hneď sa vám sníva, že zvonía na veži, že ste v kostole alebo niečo podobného, v čom zvonenie hrá v premenenej, obyčajne silno prehnanej forme hlavnú úlohu. Alebo vaše ucho začuje

nejaký iný šramot, zavre sa okno, alebo niečo takého a okamžite je účinok vo sne, v ktorom dotyčný hlas sa opakuje?“

Zaiste, podobné sa už prihodilo obidvom.

„Nuž teda. Práve tak často stáva sa aj nasledovné. Kým spíte, vstúpi niekto, koho znáte, do izby; on ale ide po tichu, aby vás nezobudil, i hovorí po tichu. Vy ho nevidíte, sotvy že ho počujete, vzdor tomu ale jeho postava a hlas zapletie sa hneď do vašich snov, ovšem v úplne zvláštnom, čudnom spôsobe alebo vybaví u vás zvláštny sen. Keď sa potom hneď na to zobudíte, zvoláte prekvapene: „Ach, ty si skutočne tu? Práve sa mi o tebe snivalo! — Není tomu tak?“

„Veru ano, už sa mi to stalo,“ dosvedčila mladá žena.

„Je to asi to isté,“ poučoval ich detektív ďalej, ako čo sa nám i na ulici pritrafí. Blížime sa k nejakej zatáčke, či rohu, a zrazu natíska sa nám bezprostredne a živo vzpomienka na istého známeho. V tom istom okamihu už aj prichádza zpoza rohu.“

„Odtiaľ asi to príslovie o vlku, ktorý príde, keď ho spomenú,“ prisviedčal Veselý.

„Tak je. Posledný prípad javí sa ešte divnejším a nevysvetliteľnejším ako ten o premieňaní vonkajších nepovedomých dojmov vo sne. Lebo v poslednom

prípade prijímajú smysly skutočné deje, ktoré ony jednoducho dávajú ďalej, kým pre náhle zjavenie sa priateľa, na ktorého sme práve mysleli — nakoľko by sme toto zvláštne stretnutie sa nepripísali vôbec náhode — nemáme žiadneho iného vysvetlenia, ako dávnejšie už postavenú hypotézu, že následkom priblíženia sa podráždené boly naše smysly čuchové. Dľa toho cítime prichádzajúceho práve tak, ako pes cíti človeka, a nám známa vôňa vybavuje v našej mysli — bez toho, že by sme si toho vôbec boli vedomí — predstavu patričného známeho.“

Manželia sa zasmiali, hoci im nebolo práve veľmi do smiechu vzhľadom na utrpenú ztrátu.

„Trocha fantastické,“ mienil pán majster.

„Zaiste, veď je to len hypotéza, a ja sám tomu veľmi neverím“ uistoval detektív. „Ale ináč sa majú veci so snom. Zjav, ktorý som vám popísal, každý sám na sebe pozoroval. A práve preto nepovažujem za vylúčené, že sa vám v tom okamžiku, keď ste počuli šramot, snivalo o osobe, ktorá ho zapríčinila. Ovšem boly by ste museli prijať od nej nejaký dôjem, ktorý by dostačil, aby vo vás vyvolal predstavu dotyčnej osoby; najskorej že ste v okamihu prebudenia sa, zachytila jej obrysy alebo počula jej kroky a potom ste sa na okamih ten viacej nerozpamätala.“

„Nuž veru ja som ani nič nevidela ani nepočula.“

„Vedome nie, ináč by ste sa boli doista pofakali. Nepotrebovalo to vlastne ani byť podráždenie vášho zrakového lebo sluchového smyslu. Veď človek má viac smyslov. O tom, pravdaže, nemôžem viac povedať. Každopádne ale musíme pri tomto ostať a ďalej hľadať. Samo sebou sa rozumie, že to musel niekto byť, koho poznáte. Nemôžete sa nijako rozpamätať, o kom sa vám snívalo?“

„Veru nie. Spomínala som hneď ráno na svoj sen, ale nedajbože. Len toľko som vedela, že sa mi o komsí snívalo, kto to ale bol, jako sa menuje, veru neviem, ale musel to byť známy, kto už u nás bol.“

„Vidíte tu to máme — len niekto, kto sa u vás dobre vyzná, môhol spáchať krádež. Rozpamätajte sa, napnite dobre vašu pamäť!“

„Nuž veru neviem, pane môj.“

„Teda pokusím sa pomôcť vašej pamäti. Veď sa našiel predmet v blízkosti kasne.“

„Kravata — naďaleko záclony!“ zvolal Veselý.

„Ano, viac nič,“ doložila žena.

Detektív sa usmial. „Viac nič, myslíte?“

„Ale prosím vás. Veď z kravaty nič nevieme. Je taká ako každá druhá. Je to celkom jednoduchá kravata.“

„Nuž ukážem vám, čo sa všetko z jednej kravaty dá vyčítať.“

Vybalil kravatu z noviného papiera.

„Teda vy nepoznáte túto kravatu?“

Obidvaja manželia pokrútili hlavou.

„Vo vašom dome nikto nenesí takéto kravaty?“

„Nie. Moj muž nosí vysoký, jednoduchý golier a preto nemôže ani takéto kravaty na zavesenie, bez pracky, potrebovať — práve tak aj naši dvaja tovaryšia.“

„Vie niekto, že sa tu tá kravata našla?“

„Inštalatér pokrútil hlavou. Pán komisár Zavřel nám hneď povedal, aby sme nikomu nič nehovorili o kravate, zlodej by bol ináč upozornený.“

Detektív spokojene prikývol, posadil sa potom k stolu, položil kravatu pred seba a dal sa ju pozorne prezerat so zväčšujúcim sklom. Zvedave prizerali sa mu Veselý a jeho žena, lebo im sa zdalo nepochopiteľné, čo by detektív môhol na kravate objaviť.

Prešla polhodina takmer v stálom mlčaní, potom sa Hron víťazoslávne pozrel na manželov a povedal: „Nuž, myslím, že nás táto kravata predsa len ešte privedie na stopu zlodeja.“

„Nuž a to už ako?“

„Počúvajte, čo mi všetko rozprávala. Vidíte, máme pred sebou jednoduchú kravatu na zapnutie, či

zavesenie s háčikom na pripnutie ku golierovému gombíku.“

„Tak je,“ prisvedčil inštalatér.

„Strunka na háčiku je oslabená a to nám vysvetluje, prečo ju zlodej ztrátil. Pri otváraní kasne potreboval ten huncút len niekde zavadiť a kravata sa sošmykla dolu. On sám asi v tme nespozoroval ztratu, lebo ináč by ju tu iste nebol nechal.“

„Nuž veru bude tomu už tak“, prisvedčila pani majstrová.

„Potom: dnes dvojité tvrdé goliere už nie sú v móde, nosí ich teda už len ten kto musí. A kto je to? To sú ľudia, ktorí ich majú z predošlých dôb a majú krátky krk, sú teda zavalitej postavy. Ďalej, neni to ešte človek starý, ale ani mladý —“

„Nuž a to odkiaľ viete?“ prerušila ho prekvapene pani Veselá.

„Ja viem ešte i viac, alebo si aspoň myslím, že sa nemýlim. Neni ešte starý, lebo sa ešte rád strojí, rád si zahrá na pána, je ale pri tom, bezstarostného, ľahkomyseľného charakteru.“

„A na to všetko ste prišli zkúmaním kravaty?“

„Ovšem: Veď sa len pozrite. Neni z najlacnejších, ale ani z najdrahších druhov, barva podkladu je biela, s peknými vzorkami posiatá. Ihlica, čo je v nej zapichnutá má falošný rubín, nestojí asi viac než päť

korún, prezradzuje ale, že sa majiteľ rád strojí. Na-proti tomu ale stav, v akom sa táto ešte pravdepodobne dosť nová kravata nachodí, zase prezradzuje, že sa s ňou nedbale, ľahkomyseľne zachádzalo; bola chytaná masnými prstami, má flaky a je na pravej strane natrhnutá. Či už chápete?“

Už chápali, ale boli takmer bez seba od čudovania.

„A z čoho ešte súdite, že neni starý?“

„Zdá sa mi byť ešte pomerne mladý, že kladie ešte toľkú váhu na svoj zovňajšok. Chce sa páčiť. Možno že ešte neni ani ženatý, lebo by si bol dal kravatu opraviť od ženy.“

„To môže byť pravda.“

„Ale to všetko nám ešte nedáva žiadny prostriedok k poznaniu dotyčnej osoby. Možno ale, že nám toto pomôže k cieľu. Majiteľ tejto kravaty je remeseľník —“

„Prečo?“

„Maliar, stolár, alebo niečo podobného. Skoro by som tvrdil, že stolár, lebo pracuje aj s barvou aj glejom. Vidíte, tu — to je flak od barvy, toto tiež, a tu ju chytil so zaglejenými prstami. Musíte si vziať lupu, potom zreteľne poznáte hnedé flaky.“

„Môže byť — ano, ano —“

„Vy nieste zbehli v takých výzkumoch. Tu máte ostatne ďalšie dôkazy mojich dohadov o jeho vlastno-

stiach charakteru. Majiteľ bezpochyby viac razy alebo aspoň raz pracoval vo svojom nedefinovanom obleku a pri tom si kravatu pošpinil. Ano, dokonca si myslím, že to bolo ten istý večer, kedy bola spáchaná krádež

„A to už ako?“

„Celkom jednoducho. Mladý pán — a to je znovu dôkaz pre charakter ako som ho popísal — sa zvykne parfumovať. Používa veľmi silný, nie práve najlacnejší parfum, ktorého vôňu ešte i dnes, po piatich dňoch, možno zreteľne voňať.“

„A či to tak dlho podrží vôňu?“

„Ešte dlhšie, keď je parfum dobrý. V tomto prípade udržala sa vôňa tým lepšie, že kravata bola dobre zabalená v papieri a ležala v dobre zavretom ládliku. Okrem toho sa majiteľ v ten večer pravdepodobne čerstvo navoňavkoval. Z toho súdim, že chcel ten večer niekam ísť, a keď sa bol obliekol, v dielni ešte voľačo pracoval. To by vysvetlovalo túto škvrnu, ktorá je ešte dosť čerstvá. Neviete či nebola v sobotu nejaká zábava, kde by boli stolári lebo maliari súčasťníci?“

Inštalatér už chcel povedať, že nie, keď mu jeho žena vpadla do reči: „Pravdaže, Feri, tanečný venčok tovaryšov u „jeleňa!“

„Je pravda!“

Detektív sa usmial. „A teraz — po tom, čo som

vám povedal, neviete nikoho, na koho by sa moj popis hodil?“

Muž i žena namáhali sa rozmýšľať. „Já veru neviem,“ odpovedal pochybovačne Veselý.

Aj žena len potriasla hlavou a vzala ešte raz do ruky kravatu a pozorovala ju. „A či skutočne ešte voní?“ spýtala sa.

„Nuž ovoňajte.“

Ovoňala. „Ano, naozaj, ale — sto striel“ prerušila sa zrazu a rozťahla rozčúlene ruky, „ktože to tak vonia? Feri, nože ju ovoňaj —“ čo je to! Veď k nám len málokto chodí.“

„Já neviem —“

„Predsa,“ zvolala vífazoslávne, „stolár Pach — kde som dala rozum! A je to on, o ktorom sa mi aj vtedy snívalo, teraz mi to napadá. On a nikto iný!“

Napnute díval sa jej detektív do tvári. „Teda skutočne stolár?“

„Ano, ano.“

„A voňavkuje sa?“

„A jako! On predtým často pracoval pre nás, vždy si z neho robili dobrý deň, že tak voňal. Môj muž niekedy zo žartu sa ho spýtal: „No, pán Pach, už zas sa natreli tou masťou z tchora?“

„Mladý, či starý?“

„Tak asi tridsať.“

„Samostatný?“

„Ano, od dvoch rokov. Predtým býval naproti nás, od polroka býva v Potočnej ulici.“

„Súhlasí postava, ako som ju udal?“

„Na vlas,“ odpovedala pani Veselá. „Je zavalitý a nosí, nakoľko sa pamätám, prehnuté goliere.“

„Je schopný zločinu?“

Muž zaražene mlčal, pani Veselá ale odpovedala zdržanlivo: „Doposiaľ nikto nemôže o ňom nič zlého povedať.“

„To neplatí. Je taký, ako som hovoril? Ukazuje sa rád elegantným?“

„Ó, ano —“

„Je pilným pracovníkom? Presným?“

„No, pilný azda je, s tou presnosťou je to ale slabé.“

„Má dlhy?“

„Jeho pomery sú mi neznáme.“

„Teda chodieval k vám častejšie?“

„Predtým často — odkedy sa presťahoval, viac nie. Dávam teraz robiť u Drahoša. Pach mi raz zkažil jednu vec.“

„Videl niekedy náhodou kde si schovávate peniaze?“

Inštalatér rozmýšľal. „Myslím, že nie.“

„Ba veru ano,“ skočila do reči pani Veselá. „Nepamätáš sa — vtedy, keď zamieňal tú stovku —“

„Ako to bolo?“ vyzviedal Hron.

„Ktorýsi z jeho zákazníkov mu chcel platiť a doniesol stokorunu. Pach nemal vydať, nuž prišiel k nám. Muž ležal už v posteli, bolela ho hlava, preto dovedla som stolára do spálne. Potom som išla pre drobné do kasne. On stál predo dvermi a môhol ma cez nezastretú záclonu vidieť.“

„Tak predsa?“ hundral si detektív zamyslene. „Teraz by sme ešte mali zistiť, či a ako zvedel, že ste mali toľko peňazí doma. Nemáte žiadneho tušenia, ako sa to dozvedel?“

„Žiadneho.“

„Nič nerobí, dozviem sa to ináč. Som presvedčený, že nikto druhý neni zlodejom vašich peňazí. Čo sa vám vtedy o ňom snívalo?“

Žena už nevedela. „Nijako sa už nepamätám, či v dome voľačo opravoval a či chcel niečo kúpiť. Keby to ale on bol urobil, bola by to zvláštna náhoda!“

„Veď som vám vysvetlil, že to neni žiadna náhoda, ale celkom prirodzený, psychologický priebeh. Ostatne teraz už aj viem, čo vyvolalo vo vás vo sne predstavu toho človeka.“

„No, čo?“

„Tá vôňa. Už ste síce spala, ale vaše smysly boly predsa ešte natoľko vnímavé, že zachytily vôňu. Bez toho, že byste si toho bola povedomá, spojila ste mimovoľne známu vôňu s jej nositeľom — snívalo sa vám o ňom. No, ale teraz sa musím ponáhľať, aby som uzavrel reťaz dôkazov. Prajem vám len toľko, aby sme ešte peniaze našli, alebo len aspoň väčšiu čiastku z nich.“

S tým opustil detektív ich dom.

3.

Bolo ale aj na čase sa ponáhľať, ak sa mali ukradnuté peniaze, alebo aspoň čiastka z nich zachrániť. Hron bol pre svoju osobu presvedčený o správnosti svojich dohadov, aby ale môhol proti Pachovi vystúpiť, potreboval ešte ďalších dôkazov.

Napred vrátil sa späť do policajnej budovy, aby dostal informácie o stolárovi. Nevedeli mu nič zvláštneho povedať, preto šiel sa obozretne dopýtať k stolárovmu susedovi, ktorý mu potvrdil, čo tušil, že totiž Pachovi sa veľmi nedarí. Zpočiatku mu ešte jako tak išlo, pozdejšie ale vraj dal sa na zábavky a i pijatiku. Zákazníci museli dlho čakať a často si sťažovali na nesvedomitú prácu.

Hron ponáhľal sa do úradu, odkiaľ hneď telefonoval starostovi do Vyšnej.

„Pošlite mi, prosím,“ žiadal starostu, „hneď toho posla k telefonu, ktorý doručil dvadsaťtisíc korún Veselému.“

Po štvrťhodine bol posol na mieste a zvonil.

„Nenašli ste Veselého, keď ste prvý raz k nemu prišli?“ pýtal sa detektív.

„Nie. Povedali mi, aby som prišiel neskoršie.“

„Kolký čas ubehol medzi vašou prvou a druhou návštevou u Veselého?“

„Asi dve hodiny.“

„A kde ste strávili ten čas?“

„U Bergmana v hostinci, v Potočnej ulici.“

„Rozprávali ste tam s niekym? Povedali ste, že nesiete Veselému peniaze?“

Odpoveď vystala.

„Hovorte otvorene — ste teraz svedkom. Keď mi úprimne nepoviete pravdu, dám vás vypočuť pod prísahou,“ volal detektív netrpezlivo.

„Hm — nuž tak vlastne nie,“ prišla odpoveď. „Hovorili sme len tak o našej kanalizácii, a tak prišla sama na to reč. Nuž možno, že som povedal, prečo som prišiel.“

„A kto to boli, komu ste to rozprávali?“

„Ó, samí poriadní ľudia.“ Gazda Štavík z Moravíc a šlosiarsky majster Branický.“

„Stolár Pach nebol pri tom?“

„To ani neviem kto je.“

„Sedel niekto pri vás v blízkosti, čo by bol mohol počuť váš rozhovor?“

„To by som pochyboval, lebo tak hlasno sme sa nerozprávali. Nakoľko viem, sedel akýsi človek pri vedľajšom stole, ten ale čítal noviny.“

„Ako vyzeral?“

„Nevšimnul som si ho.“

Detektív skončil rozhovor. Vedel dosť. Boly teraz štyri hodiny odpoľudnia a musel sa ponáhľať, ak chcel ešte dnes prísť k cieľu. O desať minút neskoršie stál pred kelnerom z Bergmanovho hostinca.

„Poznáte stolára Pacha?“

„Nie.“

„Teda ani neviete, či tu bol minulú sobotu medzi šiestou a ôsmou hodinou večer?“

Kelner pokrútil hlavou.

„Ale sluhu starostu z Vyšnej, čo tu vždy u vás vyprahá keď príde s vozom, toho poznáte?“

„Aha, Mateja? Ano, toho poznám.“

„Kde sedel minulú sobotu?“

Kelner ukázal na stôl.

„Nesedel niekto vedľa pri stole, čo čítal noviny?“

„Ano, tu.“

„Kto to bol?“

„Nepoznal som ho, bol teprv po druhý raz u nás.“

„Dobre. Teraz buďte tak dobrý, choďte do tam toho domu, obzrite si dobre toho človeka, ku ktorému vás pošlem a prídte mi potom povedať či je to on, ktorý tu pri tom stole vtedy sedel. Rozumeli ste ma?“

Kelner sa obliekol a Hron ho poslal k Pachovi so vzkazom, aby sa pýtal, že čo je s tou stoličkou, čo sa mu bola poslala do reparácie. Až by stolár povedal, že o žiadnej stoličke nevie, mal sa kelner vyhovoriť, že je to teda omyl, že to bude u druhého stolára. Len aby sa na žiaden pád neprezradil.

Kelner, ktorému detektív sľúbil odmenu, prišiel čoskoro nazad s tým, že je to dotyčný človek.

Hron si uspokojive trel ruky. Jeho plán bol jednoduchý, ale predsa nebol si celkom istý. Zakladal sa na tom, že stolár sám nevedel, kde kravatu ztratil. Keby to bol vedel, nebol by bezpochyby taký dôkaz nechal ležať na zemi. Iste že ztratu zbadal, nebol si ale na čistom, či ju ztratil už pred tým a či na tanečnom večierku, na ktorý pravdepodobne išiel.

Rozhodnute vstúpil do domu, v ktorom stolár býval. Opýtal sa panej ktorá práve prichádzala po schodoch z prvého poschodia, kde by našiel pána Pacha.

Ukázala cez dvor na stavenie. „Tam v zadu je dielňa.“

„A je pán Pach doma?“

„Istotne. Choďte len rovno, ale nepadnite je tam mnoho rozhádzaných dosák.“

„Ďakujem. Býva tu aj pán Pach?“

„Ano — tiež tam v zadu, vedľa dielne.“

To sa mu hodilo do plánu! Pomaly prešiel dvor, ktorý bol osvetlený lampou. Bol to pustý, špinavý priestor, na ktorom boli iba hromady dosák, latí a klátov — príhodné miesto, aby sa na ňom mohla mála vec ztratíť. Kravata mohla tu ležať niekoľko dní, bez toho, že by ju niekto zbadal.

S veselou tvárou vstúpil Hron do stolárskej dielni. Jediný pohľad mu stačil, aby sa presvedčil o nedbalosti a neporiadku, ktorý tu panoval, druhý pohľad potvrdil jeho názor o osobnosti Pachovej, ktorý mal ľahkomyseľnosť takrečeno napísanú na bladej tvári.

„Dobrý večer, pán majster.“

„Dobrý večer — čo si prajete?“ pýtal sa stolár, obhliadnuc sa dosť ľahostajne po príchodzím.

„Potreboval by som dve hladké dosky, ktoré potrebujem pre divadlo. Nemohli by ste mi ich hneď odrezat?“

„Jak veľké majú byť?“

„Štyridsať centimetrov dlhé a tridsaťšesť vysoké, teda skoro štvorhran.“

„Dobre. Chcete počkať?“

„Keď dovolíte — mám čas.“

„Ležérno prechádzal sa po dielni, hneď prizierajúc sa majstrovi na prácu, hneď pozorujúc ten alebo onen predmet.“

„Ja tak,“ povedal zrazu, „musím si to prezrieť pri svetle. Keď sa nemýlim, našiel som tu niečo cenného.“

Vytiahol kravatu z vaku a chrbtom súc obrátený k majstrovi, prezeral ju pozorne.

„Našli ste niečo?“

„Ano, ale je to úplne bezcenná ihla. Už som si myslel, že je to pravý kameň. Pravdepodobne ju niekto odhodil. Našiel som ju vonku na dvore.“

„Jako, čo je to?“ spýtal sa stolár, ktorého záujem posledné slová zobudily.

„Ale stará kravata — no, nie práve stará, ale ani nie nová. Má už viac flakov.“

„Ukážte ju, prosím.“

Detektív ako by bez záujmu položil kravatu na stôl pred Pacha.

„A kde ste ju našli?“ spýtal sa živo stolár. „Vonku na dvore?“

„Ano, vedľa tej kopy dosák. Videl som tam čosi sa belieť, a keď som to zdvihol, zbadal som červený

kamienčok. Tu som si myslel, azda má i nejakú cenu. Neni tomu ale tak. Nieкто z domu to asi vyhodil.“

Tvár stolára presvedčila detektíva, že skutočne nevedel, kde kravatu ztratil. Ináč by iste bol zbládnul, a potom by sa iste nebol k nej priznal.

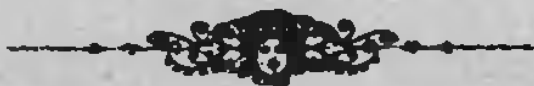
„No,“ povedal majster, „zahodiť ju nezhodil nikto. Je to totiž moja vlastná kravata. Asi že mi spadla, keď som po tme šiel cez dvor. Mnoho hodná síce neni, ale kamienčok sa mi páčil. Ihla stála päť korún. Ostatne ďakujem.“

S tým vzal kravatu ako svoj majetok a položil si ju vedľa na regál.

Hron po chvíli dostal svoje dosky, zaplatil a odišiel. Ale už asi za pol hodiny sa vrátil — sprevádzali ho dvaja policajti v civili, ktorí sa milého stolára, zlodeja hneď zmocnili.

Jeho zľaknutie okamžite prezradilo jeho povedomie viny. Pokusil sa síce zpočiatku zapierať, keď mu ale detektív povedal, do jakovej pasce padol, priznal sa k všetkému. Ukradnutý obnos našiel sa takmer celý v skrýši v dielni.

Radosť okradených manželov, bola ohromná, jasali a skákali ako deti a detektívovi sa bohato odmenili.

Čítali ste už?

	Kčs
Medzi iskrými pyrátmi	
Dobrodružstvo zo života námorných lúpežníkov	2.—
Dobrodružstvo vo Floride	3.—
A. Dohnal: Ako som dostal pol hona zeme	4.—
F. Dúbravský: Vzácny Amerikán. Humoristický román	8.—
e. Verne: Ohrozená láska	6.—
J. Floth: Búrka a úskalie	5.—
J. Petrovič: Z banickej viesky	8.—
Kukla: Grišov Miško	2.—
F. Dúbravský: Na prievoze. Veľmi pútavý román zo zbojníckeho života. 200 strán	10.—
Prus: Tonko. Jedna z najlepších prác chýrneho poľ- ského románopisca	2.—
Strýčko Ferdinand: Praskavice. Humoresky, žarty a anekdoty	4.—
Zo života cigánov. Posbierané anekdoty z rôznych krajov Slovenska	4.—
E. Víttek: Slovenské veselie. Sbierka obyčajov, príleži- tostných rečí a vinšov k svadbe	3.60

Všetky tieto knihy objednať možno v kníh-
kupectve

G. A. B E Ź O
v Trnave.

K objednávke priložte obnos za knihy v známkach, na
čo sa Vám žiadané knihy hneď pošlú, alebo žiadajte si vo-
pred složenku.
